

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

з науково-методичної та

навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2015 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПІКТОГРАФІЯ ТА
ОСНОВИ ВІЗУАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ**

Галузь знань 0202 Мистецтво

Напрямок підготовки 6.020207 «Дизайн»

(освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр»)

2015 – 2016 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.
Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

А.О.Таранник

Робоча програма «Піктографія та основи візуальної комунікації» для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво», напрямку підготовки 6.020207 «Дизайн».

Розробники: Поліщук Алла Анатоліївна, старший викладач кафедри дизайну Інституту мистецтв КУ імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри дизайну Інституту мистецтв

Протокол від " 10 " вересня 20 15 року № 1

Завідувач кафедри дизайну

(підпис)

Т.Ф. Кротова

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	5
3. Програма навчальної дисципліни.....	6
4. Структура навчальної дисципліни.....	21
5. Теми лекцій, практичних занять.....	22
6. Карта самостійної роботи.....	23
7. Індивідуальні завдання.....	25
8. Методи навчання.....	27
9. Методи контролю.....	28
10. Розподіл балів, які отримують студенти.....	31
11. Методичне забезпечення.....	31
12. Рекомендована література.....	32
13. Інформаційні ресурси.....	33
14. Навчально-методична карта дисципліни.....	34

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни			
		<i>денна форма навчання</i>			
Кількість кредитів – 10 3-й семестр (2 кред.) 4-й семестр (2 кред.) 5-й семестр (3 кред.) 6-й семестр (3 кред.)	Галузь знань <u>0202 Мистецтво</u>	Варіативна			
	Напрямок підготовки <u>6.020207 Дизайн</u>				
Модулів – 5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>бакалавр</u>	Рік підготовки:			
Змістових модулів – 4		2-й	3-й		
Модуль - ІНДЗ		Семестр			
Індивідуальне науково-дослідне завдання – реферат і творче завдання за вибором студента		3-й	4-й	5-й	6-й
Загальна кількість годин – 360		Аудиторні години			
Загальна кількість годин на семестр: 3-й семестр (72 год.) 4-й семестр (72 год.) 5-й семестр (108 год.) 6-й семестр (108 год.)		28 год.	28 год.	28 год.	28 год.
		Лекції:			
		4 год.	4 год.	2 год.	2 год.
		Практичні:			
		24 год.	24 год.	26 год.	26 год.
		Самостійна робота:			
		40 год.	40 год.	76 год.	40 год.
		Модульний контроль:			
	4 год.	4 год.	4 год.	4 год.	
	Семестровий контроль:				
-	-	-	36 год.		
Вид контролю:					
ІМК		Екзамен			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни «Піктографія та основи візуальної комунікації» є розвиток художньо-дизайнерської підготовки студентів, їх асоціативно-образного і візуального мислення, формування інформаційно-художніх компетенцій для розширення можливостей проектування знакових і піктографічних систем в комунікаційній сфері.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- набуття базових знань з піктографії та візуальної комунікації;
- ознайомлення з історією виникнення піктографії та основними напрямками розвитку сучасної піктографіки;
- засвоєння основних понять "знак", "символ", "піктограма" та визначення їх місця у дизайн-проекуванні;
- ознайомлення з графічною мовою піктографіки, методами створення піктограм різного призначення;
- дослідження можливостей піктографіки в реальному і віртуальному просторі комп'ютерних програм і мультимедійному середовищі;
- придбання практичних навичок в дизайнерській проектній діяльності та формування візуально-комунікаційних компетенцій.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до профілю програми бакалавра дизайну формуються *загальні та фахові компетентності*.

Загальні компетентності (світоглядна, громадська, комунікативна, інформаційна, науково-дослідницька і самоосвітня), а саме:

- Здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань;
- здатність до ефективного використання інформаційних технологій у соціальній та професійній діяльності;
- уміння оцінювати й модифікувати освоєні наукові методи і засоби дизайн-діяльності;
- обізнаність в особливостях проектної діяльності, готовність до її реалізації;
- здатність до нестандартних рішень типових задач і здатність вирішувати нестандартні завдання;
- спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію.

Фахові компетентності базові (організаційна, мистецтвознавча) та **спеціальні** (проектно-творча і технологічна), а саме:

- Здатність використовувати у практичній діяльності досвід світової та вітчизняної шкіл дизайну, методів та авторських прийомів провідних дизайнерів;
- володіння навичками візуального створення і сприйняття двовимірних і тривимірних об'єктів;

- володіння різними методиками проектування об'єктів графічного дизайну (поліграфічна продукція, пакування, фірмовий стиль, плакат, книжкова графіка, носії реклами, медіа-простір тощо);
- володіння знаннями й уміннями у галузі інформатики та комп'ютерних технологій з дизайн-проектування.

Результати навчання (знання та практичні навички й вміння)

Знання:

- має базові знання з піктографії та візуальної комунікації, різних форм і засобів передачі візуальної інформації;
- володіє знаннями в області зорового сприйняття зображень та основних законів зорового сприйняття і принципів побудови знакових зображень;
- володіє термінологію таких понять, як "знак", "символ", "піктограма", "веб-значки";
- має теоретичні знання прийомів стилізації і трансформації зображень, безпосередньо пов'язаних із створенням піктограм і проектуванням знакових систем.

Практичні навички й вміння:

- уміє створювати знакові зображення різного призначення;
- уміє використовувати різні прийоми стилізації і перероблювати, трансформувати натурні зображення у знаки та піктограми візуальної комунікації;
- володіє художньо-виразними засобами традиційних технік графіки при створенні знакових зображень;
- уміє використовувати комп'ютерні технології при створенні піктограм, веб-значків та знакових зображень (логотипів, емблем).

Програмні результати навчання:

- Здатність до застосування засобів художньо-образного проектування.
- Готовність до фахової діяльності в галузі графічного дизайну, дизайну середовища, дизайну реклами.
- Здатність до науково-дослідницької діяльності у сфері дизайну. Творча активність, креативний підхід у вирішенні нестандартних завдань.
- Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Піктографія та піктограма в художній та візуальній культурі (3-4 й семестри)

Змістовий модуль 1. (3-й семестр)

Тема 1. Піктографія як основа виникнення писемності

Лекція 1. (2 год.)

Графіка як вид мистецтва розглядається в контексті спільних засобів творчості та специфіки знаків у графічному дизайні. Виникнення *пиктографії* в надрах первісного мистецтва. Особливість пиктографії як засобу передачі інформації і форма писемності, що використовує пиктограми. *Пиктограма* (від лат. *pictus* – нарисований) – зображення, що використовується як символ в ранніх системах писемності. Специфіка умовних знаків та зображень, що передають візуальну інформацію невербальним образно-асоціативним шляхом. Основні групи візуальної інформації: комунікаційна інформація, пізнавальна та навчально-пізнавальна інформація, візуальна інформація забезпечення безпеки, рекламна інформація тощо.

Основні поняття теми: *пиктографія, пиктограма, візуальна інформація, комунікація, художній образ, стереотипи, знак, символ.*

Література: [3-5, 11, 17].

Тема 2. Художньо-виразні графічні засоби зображення (природна форма)

Практичне заняття (6 год.)

I. Виконання практичної роботи.

Завдання на практичне заняття та етапи роботи:

1. Замальовки об'єктів живої природи, ескізи, начерки характерних елементів форми, фактури тощо.
2. Створити образ природної форми, виявляючи зовнішні характерні ознаки фактури форми, візерунку, пластичні характеристики і графічно підкреслюючи їх за допомогою виразних засобів графіки і технічних прийомів.
3. Підбір відповідної графічної техніки для виявлення фактурного рішення форми і образу та виконання оригіналу (вибраної природної форми).

Матеріал: папір (формат А-4), туш, перо, олівець, графічні матеріали і техніки.

Питання, які повинні бути розглянуті та засвоєні на занятті:

- аналіз суті змісту та візуальної характеристики об'єкту (природної форми);
- графічні виразні засоби та прийоми зображення, узагальнення форми об'єктів при збереженні виразності створеного образу.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Література: [3-5, 11, 17].

Тема 3. Технічний рисунок

Практичне заняття (6 год.)

I. Виконання практичної роботи.

Завдання на практичне заняття та етапи роботи:

1. Створити стилізований образ природної форми засобами технічного рисунку.

2. Виявити зовнішні ознаки форми, фактури, візерунку, пластичні характеристики, графічно підкреслюючи їх за допомогою виразних засобів графіки і технічних прийомів.
3. Підбір відповідних графічних прийомів для зображення форми (штриховка, крапкування тощо).

Матеріал: папір (формат А-4), туш, перо.

Питання, які повинні бути розглянуті та засвоєні на занятті:

- прийоми малювання природної форми з елементами стилізації, технічного конструювання та узагальнення форми і типізації образу;
- відбір оптимального і правильного ракурсу природної форми для наочного і художньо-виразного зображення;
- використання спеціальних прийомів технічного малювання для більш інформаційного зображення об'єкту природної форми.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Література: [1, 5, 9]

Тема 4. Прийоми стилізації

Лекція 2. (2 год.)

Традиційні, класичні та сучасні техніки й технології створення художніх образів і стилізованих знакових зображень у графічному дизайну. Прийоми стилізації та створення художніх образів (технічний рисунок, станкова і книжкова графіка, ілюстрація, комп'ютерна графіка). Специфіка художніх образів у графічному мистецтві виявляється у використанні художніх прийомів виразності, таких як стилізація, типізація, трансформація, схематизація тощо. Поняття стилізація в мистецтві має різне тлумачення і пов'язане як із засобами виразності зображення, так і з методами зміни форми і образу за допомогою умовних прийомів (геометризації, декорування форми, узагальнення, деталізація тощо).

Комп'ютерна стилізація та імітація формальних ознак технічних прийомів зображення (графічних та живописних технік, рельєфу, мозаїки, вітражу тощо). Ефекти стилізації за допомогою фільтрів (графічної програми Adobe Photoshop)

Основні поняття теми: стилізація, типізація, трансформація, схематизація

Література: [1, 3, 7].

Тема 5. Стилiзація природної форми

Практичне заняття (4 год.)

I. Виконання практичної роботи.

Завдання на практичне заняття та етапи роботи:

1. Стилiзація вибраної природної форми (усунення зображальності, узагальнення і спрощення форми до виразних і суттєвих її характеристик, графічне виявлення специфіки рухів, силуету форми, фактури та образних

ознак), підбираючи графічні засоби традиційних технік та комп'ютерної графіки.

2. Геометризація форми (узагальнення і спрощення складної деталізованої природної форми до простих геометричних фігур і обрисів).
3. Виявлення характерних ознак пластики, фактури та природного візерунку форми засобами графічного декорування, використовуючи художньо-виразні засоби графіки (лінію, контурну лінію, штрих, силуетну пляму, світлотінь).

Матеріал: папір (формат А-4), туш, перо.

Питання, які повинні бути розглянуті та засвоєні на занятті:

- прийоми стилізації природної форми (деталізація, геометризації, спрощення і узагальнення форми, графічне декорування тощо);
- використання художньо-виразних засобів традиційних технік графіки;
- ознайомлення з графічними редакторами комп'ютерних програм (Paint, Photoshop) та специфікою створення зображення і стилізацією форм (технічних та природних форм)

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Література: [1, 3, 7].

Тема 6. Створення художніх образів (станкова графіка)

Практичне заняття (4 год.)

I. Виконання практичної роботи.

Завдання на практичне заняття та етапи роботи:

1. Створення художніх образів станкової графіки на основі природної форми (виявлення заданих властивостей та певні емоційні стани у графічному зображенні об'єкта вибраної природної форми).

Матеріал: папір (формат А-4), туш, перо, олівець, графічні матеріали і техніки.

Питання, які повинні бути розглянуті та засвоєні на занятті:

- виявлення характерних ознак специфіки образу та природної форми, пластики, фактури та природного візерунку форми засобами графічного декорування, використовуючи художньо-виразні засоби графіки (ліню, штрих, пляму, світлотінь).
- прийоми стилізації природної форми (деталізація, геометризації, спрощення і узагальнення форми, графічне декорування тощо);
- використання художньо-виразних засобів традиційних технік станкової графіки та комп'ютерної графіки.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Література: [2, 17].

Тема 7. Створення художніх образів книжкової графіки

Практичне заняття (4 год.)

I. Виконання практичної роботи.

Завдання на практичне заняття та етапи роботи:

1. Створення художніх образів книжкової графіки (ілюстрації) на основі природної форми та літературного образу.

Матеріал: папір (формат А-4), туш, перо, олівець, графічні матеріали і техніки.

Питання, які повинні бути розглянуті та засвоєні на занятті:

- виявлення характерних ознак специфіки літературного образу та природної форми, пластики, фактури та природного візерунку форми засобами графічного декорування, використовуючи художньо-виразні засоби графіки (ліню, штрих, пляму, світлотінь).
- прийоми стилізації природної форми відповідно до психологічного стану художнього образу;
- використання художньо-виразних засобів традиційних технік графіки та комп'ютерної графіки.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Модульний контроль знань.

Література: [8, 10, 15].

Змістовий модуль 2. (4-й семестр)

Тема 1. Піктограма як універсальний засіб візуальної комунікації

Лекція 1 (2 год.)

Знак і символ як основа візуальної комунікації: від книги до комп'ютера. Еволюція та взаємозв'язок сучасних знаків візуальної комунікації та стародавніх піктографічних знаків. Семіотика та класифікація піктографічних знаків за системою Чарльза Сандерса Пірса (іконічні піктограми, піктограми-символи, піктограми-індекси). Стилзація, трансформація, модифікація та графічні засоби і прийоми створення зображень: знаків, символів, піктограм різних систем комунікації.

Основні поняття теми: семіотика, іконічні піктограми, піктограми-символи, піктограми-індекси, модифікація.

Література: [1, 5, 8-10].

Тема 2. Трансформація природної форми (від образу до знаку)

Практичне заняття (6 год.)

I. Виконання практичної роботи.

Завдання на практичне заняття та етапи роботи:

1. Трансформація вибраної природної форми від образного зображення до знакової форми. (виявлення заданих властивостей, певних зовнішніх характеристик у графічному зображенні об'єкта вибраної природної форми, наприклад: кам'яна форма, шорстка, мокра, слизька, гостра, дротяна, легка, важка тощо).
2. Зобразити етапи трансформації природної форми у вигляді таблиці.

Матеріал: папір (формат А-3 для таблиці) та формат А-4 (для трансформації окремої форми), туш, перо, олівець, графічні матеріали і техніки.

Питання, які повинні бути розглянуті та засвоєні на занятті:

- прийоми стилізації природної форми (деталізація, геометризація, спрощення і узагальнення форми, графічне декорування тощо);
- виявлення характерних ознак природної форми, пластики, фактури та природного візерунку форми засобами графічного декорування, використовуючи художньо-виразні засоби графіки (ліню, штрих, пляму, світлотінь).
- використання художньо-виразних засобів традиційних технік графіки та комп'ютерної графіки.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Література: [5, 6, 7].

Тема 3. Трансформація зображення (силует, контур)

Практичне заняття (6 год.)

I. Виконання практичної роботи.

Завдання на практичне заняття та етапи роботи:

1. Створення знакового зображення, використовуючи графічні виразні засоби (силует, контурну лінію, графічний візерунок форми тощо).

Матеріал: папір (формат А-3 для таблиці) та формат А-4 (для трансформації окремої форми), туш, перо, олівець, графічні матеріали і техніки.

Питання, які повинні бути розглянуті та засвоєні на занятті:

- прийоми стилізації природної форми (деталізація, геометризація, спрощення і узагальнення форми, графічне декорування тощо);
- виявлення характерних ознак природної форми, пластики, фактури та природного візерунку форми засобами графічного декорування, використовуючи художньо-виразні засоби графіки (ліню, штрих, пляму, світлотінь).
- використання художньо-виразних засобів традиційних технік графіки та комп'ютерної графіки.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Модульний контроль знань.

Література: [5, 12].

Тема 4. Піктографіка як основа алфавітних систем

Лекція 2. (2 год.)

Піктографіка як основа алфавітних систем та специфіка неалфавітних (символічних) шрифтів. Аналоги та відмінності понять: "петрогліф", "пиктографія", "ідеограма", "графема", "ієрогліф" і "пиктограма".

Спадкоємність символічної та художньо-образної графічної мови пиктографіки та напрямки розвитку: писемність, орнаментика, мистецтво "звіриного стилю", гроші, геральдика, знаки і символи.

Створення знакових зображень та отримання образних зображень (буква-образ, слово-образ, піктограма) – основа проектної роботи в графічному дизайні. Типографіка як форма комунікації у візуальному середовищі. Ініціал або буквиця в типографському мистецтві, акцидентний шрифт в книжковому мистецтві для дітей. Специфіка створення книжкового знаку "екслібриса", що має прикладний характер композиції та самостійний вид сучасного графічного мистецтва.

Основні поняття теми: петрогліф, ідеограма, ісрогліф, графема, типографіка, ініціал, буквиця.

Література: [5, 6].

Тема 5. Створення букви-образу

Практичне заняття (4 год.)

I. Виконання практичної роботи.

Завдання на практичне заняття та етапи роботи:

1. Вибрати літеру з абетки для дітей і створити графічне асоціативно-образне зображення вибраної літери (ініціал, буквиця).
2. Трансформація природної форми в образ певної букви (отримання зображення природної форми, вписаної у задану форму літери).

Матеріал: папір (формат А-4), туш, перо, олівець, графічні матеріали і техніки.

Питання, які повинні бути розглянуті та засвоєні на занятті:

- композиційна та стилістична єдність зображення природної форми, вписаної у форму літери;
- художня виразність та асоціативно-образні засоби написання шрифтів;
- специфіка акцидентного шрифту та особливості написання літер;
- використання стилізації, узагальнення та композиційних прийомів графічної єдності зображення літер-образів.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Література: [5, 7].

Тема 6. Створення слова-образу

Практичне заняття (4 год.)

I. Виконання практичної роботи.

Завдання на практичне заняття та етапи роботи:

1. Вибрати природну форму і створити відповідне графічне асоціативно-образне зображення слова-образу.
2. Написати слово, використовуючи графічний взаємозв'язок шрифту, природної форми і змісту поняття (образне поєднання, каліграфічне).

Матеріал: папір (формат А-4), туш, перо, олівець, графічні матеріали і техніки.

Питання, які повинні бути розглянуті та засвоєні на занятті:

- композиційна та стилістична єдність зображення природної форми, та шрифтової композиції слова;
- художня виразність та асоціативно-образні засоби написання шрифтів;

- специфіка акцидентного шрифту та особливості написання слів-образів;
- використання стилізації, узагальнення та композиційних прийомів графічної єдності зображення природної форми у вигляді слова.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Література: [5, 6].

Тема 7. Створення книжкового знаку

Практичне заняття (4 год.)

I. Виконання практичної роботи.

Завдання на практичне заняття та етапи роботи:

1. Створення книжкового знаку (пиктограми) на основі стилізації природної форми (для дитячої або науково-популярної літератури).
2. Створення книжкового знаку (власного екслібриса)

Матеріал: папір (формат А-4), туш, перо, олівець, графічні матеріали і техніки, комп'ютерна графіка (Photoshop тощо).

Питання, які повинні бути розглянуті та засвоєні на занятті:

- специфіка символічних зображень книжкових знаків;
- художня виразність та асоціативно-образні засоби екслібриса;
- використання стилізації, узагальнення та композиційних прийомів графічної єдності зображення природної форми і тексту (екслібрис, із книг, кникозбірня тощо).

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Модульний контроль знань.

Література: [5, 6, 7].

Розділ 2. Системи знаків візуальної комунікації (5-6-й семестри)

Змістовий модуль 3. (5-й семестр)

Тема 1. Закони зорового сприйняття знакових зображень

Лекція (2 год.)

Теорія зорового сприйняття та психологічні особливості відображення зорових образів засобами образотворчого мистецтва та графічного дизайну. Зображення як візуальний код і методи його прочитання, стереотипи і художній образ, графіка як мистецтво і візуальний засіб інформації. Специфіка художнього мистецького "бачення" зображення твору на відміну від психофізіологічного бачення людиною будь-якого зображення. Зорове сприйняття як активне вивчення об'єкта, його візуальної оцінки, відбір суттєвих рис, співставлення їх з відбитками пам'яті, їх аналіз і організація у цілісний візуальний образ, особливість сприйняття зображення мистецького твору та загальні закони зорового сприйняття знакових зображень.

Оптичні ілюзії у тваринному світі (маскування, мімікрія), ілюзії в графічному дизайні. знакових зображень тощо. Модульна сітка та прийоми стилізації.

Основні поняття теми: візуальний код, зорове сприйняття, стереотипи, мімікрія, оптичні ілюзії, інфографіка, модульна сітка.

Література: [13, 14, 17].

Тема 2. Піктографічна мова (інфографіка)

Практичне заняття 4 год.

I. Виконання практичної роботи.

Завдання на практичне заняття та етапи роботи:

1. Створення інформаційного повідомлення засобами піктографічної мови (інфографіка-подія дня, космічне повідомлення, піктографічне повідомлення Робінзона Крузо тощо).
2. Аналіз піктографічного повідомлення (стародавня піктографія та сучасна інфографіка, тест).

Матеріал: папір (формат А-4), туш, перо, олівець, графічні матеріали і техніки, комп'ютерна графіка (Photoshop тощо).

Питання, які повинні бути розглянуті та засвоєні на занятті:

- специфіка символічних зображень знаків, піктограм, інформаційної графіки для певного повідомлення;
- художня виразність та асоціативно-образні засоби інфографіки;
- використання стилізації, узагальнення та композиційних прийомів графічної єдності знакових зображень та їх послідовність візуального прочитання.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Література: [18, 19].

Тема 3. Модульна система побудови знаків

Практичне заняття (4 год.)

I. Виконання практичної роботи.

Завдання на практичне заняття та етапи роботи:

1. Створення модульної сітки як основи для зображення піктограми (на основі природної форми).
2. Піктографіка Олімпійських ігор (копія модульної сітки та зображення піктограми)

Матеріал: папір (формат А-4), міліметрівка, папір у клітинку, циркуль, туш, перо, олівець, графічні матеріали і техніки, комп'ютерна графіка (Photoshop тощо).

Питання, які повинні бути розглянуті та засвоєні на занятті:

- специфіка побудови модульної сітки для символічних зображень знаків, піктограм;
- використання різних методів побудови модульної сітки для зображення піктограми, наприклад сітки, які складаються з однорідних елементів: квадрати, ромби і прямокутники, утворені вертикальними, горизонтальними та діагональними лініями (традиційні графічні засоби та комп'ютерні технології).

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Література: [5, 17].

Тема 4. Створення піктограм для зоопарку

Практичне заняття (4 год.)

I. Виконання практичної роботи.

Завдання на практичне заняття та етапи роботи:

1. Створення піктограм для зоопарку (зображення піктограми на основі природної форми, 3-4 піктограми).
2. Копія та аналіз реально існуючої піктограми для зоопарку.

Матеріал: папір (формат А-4), міліметрівка, папір у клітинку, циркуль, туш, перо, олівець, графічні матеріали і техніки, комп'ютерна графіка (Adobe Photoshop).

Питання, які повинні бути розглянуті та засвоєні на занятті:

- прийоми стилізації природної форми (деталізація, геометризація, спрощення і узагальнення форми тощо);
- виявлення характерних ознак природної форми засобами графіки (контурна лінія, силует форми, світлотінь тощо);
- використання художньо-виразних засобів традиційних технік графіки та комп'ютерної графіки;
- використання модульної сітки для зображення піктограми (традиційні графічні засоби та комп'ютерні технології).

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Модульний контроль знань.

Література: [5, 9].

Тема 5. Зооморфні емблеми та логотипи

Практичне заняття (2 год.)

I. Виконання практичної роботи.

Завдання на практичне заняття та етапи роботи:

1. Створення модульної сітки як основи для зображення емблеми (для зоопарку).

Матеріал: папір (формат А-4), міліметрівка, папір у клітинку, циркуль, туш, перо, олівець, графічні матеріали і техніки, комп'ютерна графіка (Photoshop тощо).

Питання, які повинні бути розглянуті та засвоєні на занятті:

- специфіка побудови модульної сітки для емблеми, логотипу;
- використання різних методів побудови модульної сітки для зображення емблеми, наприклад сітки, які складаються з однорідних елементів: квадрати, ромби і прямокутники, утворені вертикальними, горизонтальними та діагональними лініями (традиційні графічні засоби та комп'ютерні технології);
- аналіз реально існуючої емблеми та її модульної основи.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Література: [5, 6, 7].

Тема 6. Створення емблеми

Практичне заняття (6 год.)

I. Виконання практичної роботи.

Завдання на практичне заняття та етапи роботи:

1. Створити зооморфну емблему (наприклад, емблема зоомагазину тощо).

Матеріал: папір (формат А-4), міліметрівка, папір у клітинку, циркуль, туш, перо, олівець, графічні матеріали і техніки, комп'ютерна графіка (Adobe Photoshop).

Послідовність виконання завдання:

- вибір об'єкту (природну форму) та розробка концепції;
- створити ескізи емблеми різними графічними інструментами, засобами традиційної графіки;
- вибрати найкраще композиційне рішення емблеми двох варіантів (градації сірого та кольорове рішення);
- створити стилізоване зображення емблеми, використовуючи інструменти графічних редакторів комп'ютерної графіки (Adobe Photoshop).

Питання, які повинні бути розглянуті та засвоєні на занятті:

- алгоритм створення емблеми (збір матеріалу, концепція, пошукові ескізи, виконання оригіналу);
- художні прийоми стилізації і трансформації у графічному дизайні засобами комп'ютерної графіки;
- визначення композиційних закономірностей і специфіки створення емблеми різними графічними виразними засобами (силует; контурне лінійне зображення, світлотінь та комп'ютерні ефекти).

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Література: [1, 6, 10, 12, 14, 15].

Тема 7. Створення логотипу

Практичне заняття (6 год.)

I. Виконання практичної роботи.

Завдання на практичне заняття та етапи роботи:

1. Створити логотип (наприклад, клубу любителів тварин, будинку "Безпритульних тварин") засобами різних інструментів, використовуючи гарнітури шрифтів, шаблони, стилі, текстури, фільтри, створені рисунки.

Матеріал: папір (формат А-4), міліметрівка, папір у клітинку, циркуль, туш, перо, олівець, графічні матеріали і техніки, комп'ютерна графіка (Adobe Photoshop).

Послідовність виконання завдання:

- розробка концепції логотипу;
- створити ескізи композиції логотипа різного виду (шрифтовий, знаковий, комбінований) та різної кольорової гами;
- вибрати найкраще композиційне рішення логотипу двох варіантів (градації сірого та кольорове рішення);
- створити стилізоване зображення логотипу, використовуючи інструменти графічних редакторів комп'ютерної графіки (Adobe Photoshop).

Питання, які повинні бути розглянуті та засвоєні на занятті:

- алгоритм створення логотипу різних видів;
- художні прийоми стилізації і трансформації у графічному дизайні засобами комп'ютерної графіки;
- визначення композиційних закономірностей і специфіки різновидів логотипів (шрифтовий, знаковий, комбінований);

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Модульний контроль знань.

Література: [1, 6, 7, 15].

Змістовий модуль 4. (6-й семестр)

Тема 1. Знаки візуальної орієнтації та комунікації

Лекція (2 год.)

Розроблення систем візуальної орієнтації та інформації людини в навколишньому середовищі. Досягнення гармонійної єдності середовища за допомогою упорядкованості СВІ, їх узгодженості з ергономічними вимогами, що визначають зоровий комфорт сприйняття інформації, стандартизації, типізації носіїв СВІ та узгодження з архітектурними об'єктами, інтер'єрного простору тощо. Модульний принцип в системах візуальних комунікацій, міжнародні комунікаційні системи знаків та піктограм.

Графічна мова піктограми і спільні виразні засоби для всіх піктографічних знаків: лаконічність форми, силуетність зображення, контурна лінія, поєднання лінії та силуету (плями), модульність елементів (використання модульної сітки, модифікатора, конфігуратора), геометризація, растр, прозорість, умовність об'ємної пластики (узагальнення світлотіні форми). Використання метафори, асоціативно-образних зв'язків, стійких іконографічних типів при створенні систем піктографічних знаків різного призначення.

Основні поняття теми: метафора, іконографічний тип, модифікатор, конфігуратор, системи візуальних комунікацій.

Література: [5, 6, 19].

Тема 2. Створення піктограми для навчального закладу

Практичне заняття (4 год.)

I. Виконання практичної роботи.

Завдання на практичне заняття та етапи роботи:

1. Створення піктограми для навчального закладу (зображення піктограми для різних кабінетів, спеціалізованих аудиторій, бібліотеки, їдальні і т.п.).
2. Копія та аналіз реально існуючої піктограми для орієнтації у громадському закладі.

Матеріал: папір (формат А-4), міліметрівка, папір у клітинку, циркуль, туш, перо, олівець, графічні матеріали і техніки, комп'ютерна графіка (Adobe Photoshop).

Питання, які повинні бути розглянуті та засвоєні на занятті:

- використання метафори, стійких іконографічних типів при створенні систем піктографічних знаків, асоціативно-образного рішення при створенні піктограм;
- прийоми стилізації зображення (деталізація, геометризація, спрощення і узагальнення форми тощо);
- виявлення характерних ознак форми засобами графіки (контурна лінія, силует форми, світлотінь тощо);
- використання художньо-виразних засобів традиційних технік графіки та комп'ютерної графіки;
- використання і розробка модульної сітки для зображення системи піктограм (традиційні графічні засоби та комп'ютерні технології).

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Література: [5, 7].

Тема 3. Створення системи піктограм для навчального закладу Практичне заняття (6 год.)

I. Виконання практичної роботи.

Завдання на практичне заняття та етапи роботи:

1. Створення системи піктограм для навчального закладу (4-6 піктограми):
 - вибір об'єкту та збір матеріалу (аналогі, прототипи);
 - розробка концепції, пошукові ескізи;
 - розробка модульної сітки та виконання остаточного рішення піктограм.

Матеріал: папір (формат А-4), міліметрівка, папір у клітинку, циркуль, туш, перо, олівець, графічні матеріали і техніки, комп'ютерна графіка (Adobe Photoshop).

Питання, які повинні бути розглянуті та засвоєні на занятті:

- використання метафори, стійких іконографічних типів при створенні систем піктографічних знаків, асоціативно-образного рішення при створенні піктограм;
- прийоми стилізації зображення (деталізація, геометризація, спрощення і узагальнення форми тощо);
- виявлення характерних ознак форми засобами графіки (контурна лінія, силует форми, світлотінь тощо);

- використання і розробка модульної сітки для зображення системи піктограм (традиційні графічні засоби та комп'ютерні технології).

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Модульний контроль знань.

Література: [7, 11].

Тема 4. Тематичні піктограми для веб-сайтів

Практичне заняття (2 год.)

I. Виконання практичної роботи.

Завдання на практичне заняття та етапи роботи:

1. Створення модульної сітки як основи для зображення піктограми (веб-значків).

Матеріал: папір (формат А-4), міліметрівка, папір у клітинку, циркуль, туш, перо, олівець, графічні матеріали і техніки, комп'ютерна графіка (Photoshop тощо).

Питання, які повинні бути розглянуті та засвоєні на занятті:

- специфіка побудови модульної сітки для зображення піктограми (веб-значків);
- використання різних методів побудови модульної сітки для зображення піктограми (веб-значків), наприклад сітки, які складаються з однорідних елементів: квадрати, ромби і прямокутники, утворені вертикальними, горизонтальними та діагональними лініями (традиційні графічні засоби та комп'ютерні технології);
- аналіз реально існуючої піктограми (веб-значків, іконок).

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Література: [5, 15].

Тема 5. Створення веб-значка

Практичне заняття (4 год.)

I. Виконання практичної роботи.

Завдання на практичне заняття та етапи роботи:

1. Створення піктограми (веб-іконки) для сайту розміром 16x16 пікселів, що показується в адресному рядку браузера або біля назви поточної вкладки.

Матеріал: папір (формат А-4), міліметрівка, папір у клітинку, циркуль, туш, перо, олівець, графічні матеріали і техніки, комп'ютерна графіка (Adobe Photoshop).

Питання, які повинні бути розглянуті та засвоєні на занятті:

- використання метафори, стійких іконографічних типів при створенні систем піктографічних знаків, асоціативно-образного рішення при створенні піктограм;
- прийоми стилізації зображення (деталізація, геометризація, спрощення і узагальнення форми тощо);

- виявлення характерних ознак форми засобами графіки (контурна лінія, силует форми, світлотінь тощо);
- використання і розробка модульної сітки для зображення системи піктограм (традиційні графічні засоби та комп'ютерні технології).

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Література: [6, 15].

Тема 6. Створення веб-значків (екологія)

Практичне заняття (4 год.)

I. Виконання практичної роботи.

Завдання на практичне заняття та етапи роботи:

1. Створення піктограми-іконки "Екологія".

Матеріал: папір (формат А-4), міліметрівка, папір у клітинку, циркуль, туш, перо, олівець, графічні матеріали і техніки, комп'ютерна графіка (Adobe Photoshop).

Питання, які повинні бути розглянуті та засвоєні на занятті:

- використання метафори, стійких іконографічних типів при створенні систем піктографічних знаків, асоціативно-образного рішення при створенні піктограм;
- прийоми стилізації зображення (деталізація, геометризація, спрощення і узагальнення форми тощо);
- виявлення характерних ознак форми засобами графіки (контурна лінія, силует форми, світлотінь тощо);
- використання і розробка модульної сітки для зображення системи піктограм (традиційні графічні засоби та комп'ютерні технології).

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Література: [15, 18].

Тема 7. Створення системи веб-знаків

Практичне заняття (6 год.)

I. Виконання практичної роботи.

Завдання на практичне заняття та етапи роботи:

2. Створення серії веб-піктограм.

Матеріал: папір (формат А-4), міліметрівка, папір у клітинку, циркуль, туш, перо, олівець, графічні матеріали і техніки, комп'ютерна графіка (Adobe Photoshop).

Питання, які повинні бути розглянуті та засвоєні на занятті:

- використання метафори, стійких іконографічних типів при створенні систем піктографічних знаків, асоціативно-образного рішення при створенні піктограм;
- прийоми стилізації зображення (деталізація, геометризація, спрощення і узагальнення форми тощо);

- виявлення характерних ознак форми засобами графіки (контурна лінія, силует форми, світлотінь тощо);
- використання і розробка модульної сітки для зображення системи піктограм (традиційні графічні засоби та комп'ютерні технології).

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Модульний контроль знань.

Література: [15,18,19].

<http://kak.ru/>; [http:// graphic.org.ru/](http://graphic.org.ru/);

<http://books-art.ru/>; <http://www.designstory.ru/designers/>; <http://www.ipkro.isu.ru/>;

<http://www.artandphoto.ru/>; [http:// www.exlibris.su/](http://www.exlibris.su/); www.ipkro.isu.ru/;

<http://photo-painting.od.ua/>

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

№ з/п	Назва розділу, теми	Лекції	Прак.р.	Сам.р	МК	Усього
Розділ 1. Піктографія та піктограма в художній та візуальній культурі						
3-й семестр						
Змістовий модуль 1		4	24	40	4	72
1.	Піктографія як основа виникнення писемності	2		4		6
2.	Художньо-виразні графічні засоби зображення (природна форма)		6	6		12
3.	Технічний рисунок		6	6		12
	Модульний контроль № 1				2	2
4.	Прийоми стилізації	2		4		6
5.	Стилізація природної форми		4	6		10
6.	Створення художніх образів (станкова графіка)		4	6		10
7.	Створення художніх образів книжкової графіки		4	8		12
	Модульний контроль № 2				2	2
4-й семестр						
Змістовий модуль 2		4	24	40	4	72
1.	Піктограма як універсальний засіб візуальної комунікації	2		4		6
2.	Трансформація природної форми (від образу до знаку)		6	6		12
3.	Трансформація зображення (силует, контур)		6	6		12
	Модульний контроль № 3				2	2
4.	Піктографія як основа алфавітних систем	2		4		6
5.	Створення букви-образу		4	6		10
6.	Створення слова-образу		4	6		10
7.	Створення книжкового знаку		4	8		12
	Модульний контроль № 4				2	2
Разом за навчальним планом		8	48	80	8	144

Розділ 2. Системи знаків візуальної комунікації							
5-й семестр							
Змістовий модуль 3		2	26	76	4	108	
1.	Закони зорового сприйняття знакових зображень	2		4			6
2.	Піктографічна мова (інфографіка)		4	6			10
3.	Модульна система побудови знаків		4	6			10
4.	Створення піктограми для зоопарку		4	6			10
	Модульний контроль № 1					2	2
5.	Зооморфні емблеми та логотипи		2	6			8
6.	Створення емблеми		6	6			12
7.	Створення логотипу		6	6			12
	ІНДЗ			36			36
	Модульний контроль № 2					2	2
6-й семестр							
	Назва розділу, теми	Лек.	Пр.р	С.р	МК	СК	Усього
Змістовий модуль 4		2	26	40	4	36	108
1.	Знаки візуальної орієнтації та комунікація	2		4			6
2.	Створення піктограми для навчального закладу		4	6			10
3.	Створення системи піктограм для навчального закладу		6	6			12
	Модульний контроль № 3				2		2
4.	Тематичні піктограми для веб-сайтів		2	4			6
5.	Створення веб-значка		4	6			10
6.	Створення веб-знаків (екологія)		4	6			10
7.	Створення системи веб-знаків		6	8			14
	Модульний контроль № 4				2		2
	Семестровий контроль					36	36
	Разом за навчальним планом	4	52	116	8	36	216

5. Теми лекційних та практичних занять

Таблиця 3

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Лекції	12
1.	Піктографія як основа виникнення писемності	2
2.	Прийоми стилізації	2
3.	Піктограма як універсальний засіб візуальної комунікації	2
4.	Піктографія як основа алфавітних систем	2
5.	Закони зорового сприйняття знакових зображень	2
6.	Знаки візуальної орієнтації та комунікація	2
	Практичні заняття	100
1.	Художньо-виразні графічні засоби зображення (природна форма)	6
2.	Технічний рисунок	6
3.	Стилізація природної форми	4
4.	Створення художніх образів (станкова графіка)	4
5.	Створення художніх образів книжкової графіки	4
6.	Трансформація природної форми (від образу до знаку)	6
7.	Трансформація зображення (силует, контур)	6

8.	Створення букви-образу	4
9.	Створення слова-образу	4
10.	Створення книжкового знаку	4
11.	Піктографічна мова (інфографіка)	4
12.	Модульна система побудови знаків	4
13.	Створення піктограми для зоопарку	4
14.	Зооморфні емблеми та логотипи	2
15.	Створення емблеми	6
16.	Створення логотипу	6
17.	Створення піктограми для навчального закладу	4
18.	Створення системи піктограм для навчального закладу	6
19.	Тематичні піктограми для веб-сайтів	2
20.	Створення веб-значка	4
21.	Створення веб-знаків (екологія)	4
22.	Створення системи веб-знаків	6

6. Карта самостійної роботи студента

Таблиця 4

№	Тема	Зміст завдання	Кіл. год.	Література	Академічний контроль	Бали
Розділ 1. Піктографія та піктограма в художній та візуальній культурі						
<i>Змістовий модуль № 1 (3-й семестр)</i>						
1.	Піктографія як основа виникнення писемності	Опрацювання літератури (презентація)	4	1,8,14,17	модульний контроль	5
2.	Художньо-виразні графічні засоби зображення (природна форма)	Замальовки об'єктів живої природи; - ескізи, начерки характерних елементів форми, фактури	6	1,8,11,15	модульний контроль	5 5
3.	Технічний рисунок	Замальовки пластичних характеристик форми; - виявлення засобами графіки і технічних прийомів фактури, візерунку.	6	1,5,9	модульний контроль	5 5
4.	Прийоми стилізація	Опрацювання літератури (презентація)	4	1,3,7	модульний контроль	5
5.	Стилізація природної форми	Виявити задані властивості форми (геометризація тощо); - виявити певні емоційні стани вибраної природної форми (веселий-сумний)	6	8,15,10	модульний контроль	5 5
6.	Створення художніх образів (станкова графіка)	Виявлення художній образ природної форми засобами графіки і технічних прийомів	6	1,5,8,9,10	модульний контроль	5
7.	Створення художніх образів книжкової графіки	Виявлення художній образ літературного персонажу засобами графіки і технічних прийомів	8	8,15,19	модульний контроль	5
Усього			40			50

Змістовий модуль № 2 (4-й семестр)						
1.	Піктограма як універсальний засіб візуальної комунікації	Опрацювання літератури (презентація)	4	5,6,7	модульний контроль	5
2.	Трансформація природної форми (від образу до знаку)	Ескізи зображення природної форми, різна трансформації, схематизація; - модифікація різними графічними прийомами .	6	5,12	модульний контроль	5 5
3.	Трансформація зображення (силует, контур)	Ескізи трансформації форми (силует); - контур форми (комбінація силуету і контуру).	6	5,6	модульний контроль	5 5
4.	Піктографія як основа алфавітних систем	Опрацювання літератури (презентація)	4	17	модульний контроль	5
5.	Створення букви-образу	Ескізи зображення природної форми, вписаної у задану форму літери; - буквиця-образ	6	5,6	модульний контроль	5 5
6.	Створення слова-образу	Ескізи зображення природної форми, вписаної у задану форму слова.	6	5,6	модульний контроль	5
7.	Створення книжкового знаку	Створення ескізів книжкового знаку (екслібриса)	8	5,6,7	модульний контроль	5
Усього			40			50
Розділ 2. Системи знаків візуальної комунікації						
Змістовий модуль № 3 (5-й семестр)						
1.	Закони зорового сприйняття знакових зображень	Опрацювання літератури (презентація)	4	13,14,17	модульний контроль	5
2.	Піктографічна мова	Створення ескізів знаку зодіаку	6	18,19	модульний контроль	5
3.	Модульна система побудови знаків	Копія модульної сітки та зображення піктограми (зоопарк)	6	17	модульний контроль	5
4.	Створення піктограм для зоопарку	Ескізи піктограм для зоопарку, використовуючи графічні виразні засоби (силует, контурну лінію, візерунок)	6	5,9	модульний контроль	5
5.	Зооморфні емблеми та логотипи	Копія модульної сітки та зображення емблеми	6	5,6,7	модульний контроль	5
6.	Створення емблеми	Створити ескізи емблеми різними графічними інструментами, засобами традиційної графіки; - створити ескізи емблеми засобами комп'ютерної графіки.	6	5,6	модульний контроль	5 5
7.	Створення логотипу	Створити ескізи логотипу	6	5,6	модульний контроль	5

		різними графічними (традиційна графік); - ескізи доготипу (комп'ютерна графіка).			контроль	
		Усього	40			40
		ІНДЗ	36		семестровий контроль	30
Змістовий модуль № 4 (6-й семестр)						
1.	Знаки візуальної орієнтації та комунікація	Опрацювання літератури (презентація)	4	5,6	модульний контроль	5
2.	Створення піктограми для навчального закладу	Ескізи піктограми для навчального закладу (бібліотеки, їдальні)	6	7	модульний контроль	5
3.	Створення системи піктограм для навчального закладу	Підбір аналогів системи піктограм для навчального закладу; - ескізи піктограм, (комп'ютерна графіка)	6	7,11	модульний контроль	5
4.	Тематичні піктограми для веб-сайтів	Копія модульної сітки та зображення веб-значків	4	15	модульний контроль	5
5.	Створення веб-значка	Ескізи веб-знаку різними графічними інструментами, (комп'ютерна графіка).	6	15	модульний контроль	5
6.	Створення веб-знаків (екологія)	Ескізи веб-знаків (екологія) різними графічними інструментами, (комп'ютерна графіка).	6	18	модульний контроль	5
7.	Створення системи веб-знаків	Ескізи логотипу різними графічними (традиційна графік); - ескізи доготипу (комп'ютерна графіка).	8	15,19	модульний контроль	5 5
		Усього	40			40

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом самостійної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНЗД захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Піктографія та основи візуальної комунікації» – це вид навчально-дослідної роботи, яка містить результати дослідницького пошуку, є синтезом теоретичних знань та графічної практики студента та відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із

навчального курсу, осмислення процесів формоутворення знакових систем у сучасному графічному дизайні та удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: складає як навчальний, так і практично-дослідний компоненти дизайн-проекту у межах навчальної програми курсу, який виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних і практичних занять і охоплює теми з теорії графічного дизайну і синтезу комп'ютерної графіки та ІКТ у графічному проектуванні.

Вид ІНДЗ, вимоги та оцінювання:

✓ навчально-практичне дослідження у вигляді реферату (включаючи додатки у вигляді мультимедійної презентації у PowerPoint) – 10 балів та творчого графічного дизайн-проекту (традиційними графічними засобами, засобами комп'ютерної графіки) – 20 балів.

Студент може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – **30 балів**.

ІНДЗ подається не пізніше початку останнього навчального тижня, до заліку. Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному занятті з курсу на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом ІНДЗ.

Орієнтовна структура ІНДЗ – навчально-практичне дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (ескізи та ілюстративний матеріал у вигляді мультимедійної презентації у PowerPoint), список використаних джерел і творчого графічного дизайн-проекту по темі дослідження.

Можливий захист завдання у формі усного звіту студента про виконану роботу. Оцінка є обов'язковим компонентом залікової оцінки і враховується при виведенні підсумкової оцінки з навчального курсу. Критерії оцінювання подано відповідно у табл. 5.

Критерії оцінювання ІНДЗ

(у вигляді реферату та творчого графічного дизайн-проекту)

Таблиця 5

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1.	Реферат. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності (5-7 стор.)	5 балів
2.	Ескізи до графічного проекту (у складі реферату)	5 бали
3.	Графічний проект по темі дослідження та оформлена робота.	20 балів
Разом		30 балів

Орієнтовна тематика реферативних досліджень з навчальної дисципліни

Студенту пропонується вибрати будь-який об'єкт графічного дизайну, знаків візуальної орієнтації, фірмових знаків, логотипів, для створення дизайн-проекту (теоретична і художньо-творча робота). Протягом семестру студенти виконують ескізи та графічні роботи різними традиційними техніками і матеріалами та пошукові ескізи і творчі роботи, виконані у комп'ютерній графіці, які

використовуються як ілюстративний матеріал для мультимедійної презентації (у PowerPoint) при захисті дизайн-проекту.

Орієнтовна тематика:

1. Комп'ютерні засоби візуальної інформації в сучасній графічній культурі та освіті.
2. Візуальна художня мова та комунікація: від книги до комп'ютера.
3. Знак і символ як основа візуальної комунікації.
4. Система піктограм як комунікативні об'єкти в дизайн-середовищі міста.
5. Символіка і виразність мови знаків і піктограм в системі різних культур та інформаційному просторі.
6. Писемність і книгодрукування у формуванні культури та візуальної грамотності людини.
7. Використання знаків та піктограм в навчальних закладах та громадських установ як засіб комунікації.

8. Методи навчання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

- 1) За джерелом інформації:
 - *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – презентація), пояснення, розповідь, бесіда.
 - *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- 2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.
- 3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.
- 4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних і дизайн-проектів.

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- 1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо):
 - Лекції із застосуванням прозірок;
 - Складання конспекту з теми модуля за заданим, або самостійно складеним планом;
 - Підготовка доповідей з теми модуля;
 - Розробка тестових завдань з теми модуля;
 - Добір додаткового теоретичного та ілюстративного матеріалу;

- Розробка підсумкового контролю у вигляді тестів з теми модуля;
- Написання реферату з теми модуля та розробка дидактичного матеріалу у вигляді презентації у PowerPoint.

9. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Піктографія та основи візуальної комунікації» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Модульно-рейтингова система складається з двох частин, які доповнюють одна одну: *модульної та рейтингової*. Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного, модульного і підсумкового контролю за відповідною 100-бальною шкалою згідно з Положенням про рейтингову систему оцінювання.

Форми проведення поточного та підсумкового контролю:

- види поточного контролю обираються викладачем (ними можуть бути оцінювання практичних робіт, домашніх самостійних завдань, опитування, контрольні роботи, тести тощо);
- види підсумкового контролю визначаються навчальним планом (екзамен чи залік).

Поточний контроль здійснюється в процесі навчальної діяльності студента за навчальними елементами змістового модулю.

Модульний контроль здійснюється окремо за змістовим модулем. Головне призначення модульного контролю полягає в тому, щоб:

- перевірити і оцінити знання та уміння з урахуванням індивідуальних особливостей та успіхів кожного окремого студента;
- перевірити рівень готовності студентів до підсумкового контролю з дисципліни.

Завдання модульного контролю складаються з теоретичної та практичної частини у формі тестових завдань, теоретичних питань. Теоретична частина включає питання, які підібрані так, щоб максимально охопити основні проблеми з різних тем навчальної програми. Практична частина передбачає перевірку умінь і навичок роботи студента з графічними засобами та графічними техніками (включаючи комп'ютерну графіку).

Модульний контроль знань студентів здійснюється в режимі тестових роздрукованих завдань після завершення вивчення навчального матеріалу модуля. У комплексі модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на підсумкових заняттях.

Систему рейтингових балів для різних видів контролю у табл.6. та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано, табл.7-8.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного контролю

Таблиця 6

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Одиниць	Усього
Розділ 1. Піктографія та піктограма в художній та візуальній культурі				
<i>Змістовий модуль I (3 семестр)</i>				
1.	Відвідування лекцій	1	2	2
2.	Відвідування практичних занять	1	12	12
3.	Практичні заняття	10	5	50
4.	Самостійна робота	5	10	50
5.	Модульна контрольні роботи	25	2	50
Усього				164
<i>Змістовий модуль II (4 семестр)</i>				
1.	Відвідування лекцій	1	2	2
2.	Відвідування практичних занять	1	12	12
3.	Практичні заняття	10	5	50
4.	Самостійна робота	5	10	50
6.	Модульні контрольні роботи	25	2	50
Усього				164
<i>Підсумковий рейтинговий бал (коефіцієнт успішності) $164+164 : 100 = 3,28$</i>				
№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Одиниць	Усього
Розділ 2. Системи знаків візуальної комунікації				
<i>Змістовий модуль III (5 семестр)</i>				
1.	Відвідування лекцій	1	1	1
2.	Відвідування практичних занять	1	13	13
3.	Практичні заняття	10	6	60
4.	Самостійна робота	5	8	40
5.	Модульна контрольні роботи	25	2	50
	ІНДЗ	30	1	30
Усього				194
<i>Змістовий модуль IV (6 семестр)</i>				
1.	Відвідування лекцій	1	1	1
2.	Відвідування практичних занять	1	13	13
3.	Практичні заняття	10	6	60
4.	Самостійна робота	5	8	40
6.	Модульні контрольні роботи	25	2	50
Усього				164
<i>Підсумковий рейтинговий бал (коефіцієнт успішності) $194+164 : 60 = 5,96$</i>				

Підсумковий контроль здійснюється після проходження модулю залікового кредиту. Підсумкове модульне оцінювання визначається як сума балів, отриманих студентом при вивченні навчального матеріалу тем змістового модулю, та балів, отриманих за результатами модульного контролю та підсумкового контролю (екзамену чи заліку). Ця сума балів становить рейтинг

студента з навчальної дисципліни. Протягом семестру правила підрахунку балів не змінюються. Важливість цих балів для студента зумовлюється тим, що одержанні за модулі бали зараховуються студенту при виведенні підсумкової оцінки за весь курс. Це повинно спонукати студента до систематичної роботи і стимулювати його бажання підвищити свій рейтинг.

Підсумкова оцінка контролю поточної успішності студента складається з трьох складових:

- систематичність та активність роботи на семінарських заняттях;
- рівень виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи;
- модульна контрольна робота.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Сума рейтингових оцінок (балів), отриманих студентом в межах залікового кредиту та підсумкового модульного контролю (ПМК), екзамену, порівнюється з даними порівняльної таблиці оцінок і робиться відповідний висновок. Наприклад, студент отримав $280 : 5,96 = 46,97$ балів за поточну роботу і + 40 балів за екзамен = 86,97, у підсумку оцінка «добре» за 4-бальною національною шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Таблиця 7

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	зараховано
75 -81	C		
64-71	D	задовільно	зараховано
60- 68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.

- **Методи візуального контролю:** перегляд практичних, самостійних та творчих робіт, презентацій (у PowerPoint).
- **Методи письмового контролю:** підсумкове тестування, реферат, есе.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Таблиця 8

Поточне тестування та самостійна робота															Підсум. рейт. бал	Сума ПМК	
Розділ 1. Піктографія та піктограма в художній та візуальній культурі																	
Змістовий модуль 1 3 семестр								Змістовий модуль 2 4 семестр								328	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	МК	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	МК		
6	23	23	6	22	17	17	50	6	23	23	6	22	17	17	50		
Поточне тестування та самостійна робота															Підсум. рейт. бал	Сума (екза- мен)	
Розділ 2. Системи знаків візуальної комунікації																	
Змістовий модуль 3 5 семестр								Змістовий модуль 4 6 семестр								ІНДЗ 30	Екз. 40
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	МК	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	МК		
6	17	17	17	16	18	18	50	6	18	23	16	17	17	17	50		
															358:60	100	
															5,96		

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання представлено у табл. 8. та здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни «Піктографія та основи візуальної комунікації» (табл. 9, с.34), де зазначено види й терміни контролю розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни.

11. Методичне забезпечення

Викладання навчальної дисципліни «Піктографія та основи візуальної комунікації» забезпечується сучасними технічними засобами навчання, які побудовані на інформаційно-комунікаційних технологіях (мультимедійний комп'ютер, мультимедійний проектор, інтерактивна дошка SMART Board, авторські засоби мультимедіа):

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;

- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

12. Рекомендована література

Базова:

1. Адамов Е.Б. и др. Художественное конструирование книги. - М., 1975.
2. Введение в курс «Компьютерная графика». Шрифтовой плакат в программах «Adobe Photoshop» и «CorelDRAW»: Учебное пособие. - Оренбург: ГОУ ОГУ, 2004. - 127 с.: ил. ISBN 5-7410-2006.
3. Волкотруб И. Т. Основы художественного конструирования. - К, Вища школа, 1988, - 191 с.
4. Кузьмин Н.В. Художник и книга: Заметки об искусстве иллюстрирования. – М.: Дет.лит., 1985.- 191 с., ил.
5. Лесняк В.И. Графический дизайн (основы профессии). – К.: Биос Дизайн Бук, 2009,-416 с.
6. Поліщук А.А. Теорія та практика графіки. : навч. пос. / Поліщук А.А. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. – 212 с.
7. Серов С.И. Графика современного знака. – М. : Линия График, 2003. – С. 381 – 385.
8. Тимофеев Г. Графический дизайн - М.: Издательство «Познавательная книга плюс», 2001.
9. Українська графіка ХІ-початку ХХ ст.: Альбом / Авт.-упоряд. А.О.В'юник. – К.: Мистецтво, 1994. – 328 с., іл.
10. Чегодаева М.А. Книжное искусство СССР. – М., Книга, 1983, 276с., іл.
11. Яковлев М.І. Композиція + геометрія. – К.: Каравела, 2007. – 240 с.

Допоміжна:

12. AGAINST THE CLOCK. Искусство дизайна – с комп'ютером и без.../ Пер. с англ. – М.: КУДИЦ-ОБРАЗ, 2005. – 208 с.
13. Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие (сокр. пер. с англ. В.Н. Самохина, общ. ред. и вст. ст. В.П. Шестакова). — Москва, “Прогресс”, 1974.
14. Арнхейм Р. "Новые очерки по психологии искусства", Пер. с англ. Москва, "Прометей", 1994.
15. Белецкий П.А. Георгий Иванович Нарбут. – "Искусство" Ленинградское отделение, 1985. – 236 с., ил.
16. Боумен У. Графическое представление информации. Пер. с англ. М.: Мир, 1971. (William J. Bowman, Graphic Communication. John Wiley & sons, New York - London - Sydney, 1968.).

17. Претте М.К. Как понимать искусство: Живопись. Скульптура. Архитектура. История, эпохи и стили / Мария Карла Претте, Альфонсо Де Джорджис: Пер. с итал. – М.: ЗАО "Интербук-бизнес", 2002. – 432 с.: ил.
18. Пирс Ч.С. Что такое знак? // Вестник Томского Государственного Университета. - 2009. - №3 (7). - С. 88-95
19. Рок Ирвин, Введение в зрительное восприятие, 2 книги, Пер. с англ. М.: Педагогика, 1980.
20. Юрьев Ф.И. Цвет в искусстве книги. / Монография. – К.: Вища школа, 1987. – 248 с., ил.

13. Інформаційні ресурси

Використання студентами Інтернет-ресурсів:

- для підготовки ілюстративного матеріалу та презентацій для рефератів, ІНДЗ, практичних завдань;
- інформація про досягнення графічного дизайну, сучасні дизайн-проекти різних видів та напрямів;
- світові школи Веб-дизайну, персоналії;
- фотографії зразків творів мистецтва графіки, художньо-проектних розробок;
- інформаційно-методична підтримка вчителів.

Корисні Інтернет-сайти:

<http://kak.ru/>; [http:// graphic.org.ru/](http://graphic.org.ru/);
<http://books-art.ru/>; <http://www.designstory.ru/designers/>; <http://www.ipkro.isu.ru/>;
<http://www.artandphoto.ru/>; [http:// www.exlibris.su/](http://www.exlibris.su/); www.ipkro.isu.ru/;
<http://photo-painting.od.ua/>

Навчально-методична карта дисципліни «Піктографія та основи візуальної комунікації»

3 семестр

Разом: 72 год., лекції – 4 год., практичні заняття – 24 год., самостійна робота – 40 год., модульний контроль – 4 год.

Таблиця 9.

Назва розділу		Розділ I. Піктографія та піктограма в художній та візуальній культурі													
Кількість балів		Змістовий модуль I (164 бали)													
Лек., пр., інд.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Дати															
Теми лекцій	Піктографія як основа виникнення писемності (1 бал)														
Теми практичних занять	Художньо-виразні графічні засоби зображення природної форми 10 балів (1 бал)														
	5 балів	Замальовки об'єктів живої природи, ескізи, начерки характерних елементів форми, фактури (1 бал)													
	5 балів	Підбір відповідної графічної техніки для виявлення фактурного рішення форми і образу та виконання оригіналу (1 бал)													
	5 балів	Технічний рисунок (10 балів) Виявити зовнішні ознаки форми, фактури, візерунку, пластичні характеристики. (1 бал)													
	5 балів	Підбір відповідних графічних прийомів для зображення форми (штриховка, крапкування тощо). (1 бал)													
	5 балів	Створити стилізований образ природної форми засобами технічного рисунок (1 бал)													
	5 балів	Прийоми стилізації (1 бал)													
	5 балів	Стилізація вибраної природної форми 10 балів Геометризація форми (спрощення природної форми до простих геометричних фігур) (1 бал)													
	5 балів	Виявлення характерних ознак пластики, фактури візерунку засобами графічного декорування. (1 бал)													
	5 балів	Створення художніх образів на (станкова графіка) 10 балів Створення художніх образів станкової графіки (2 бал)													
5 балів	Створення художніх образів книжкової графіки (10 бал) Ілюстрації на основі природної форми та літературного образу. (2 бал)														
Сам.робота	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)														
Види поточ. контролю	Модульна контрольна робота 2 (25 балів)														
ПМК	164 бали														

Навчально-методична карта дисципліни «Піктографія та основи візуальної комунікації»

4 семестр

Разом: 72 год., лекції – 4 год., практичні заняття – 24 год., самостійна робота – 40 год., модульний контроль – 4 год.

Таблиця 9

Назва розділу	Розділ І. Піктографія та піктограма в художній та візуальній культурі													
Кількість балів	<i>Змістовий модуль II (164 бали)</i>													
Лек., пр., інд.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Дати														
Теми лекцій	Піктограма як універсальний засіб візуальної комунікації (1 бал)							Піктографія як основа алфавітних систем (1 бал)						
Теми практичних занять		Трансформація природної форми (від образу до знаку) 10 балів (1 бал)	(1 бал)	(1 бал)	Трансформація зображення (силует, контур) 10 балів (1 бал)	(1 бал)	(1 бал)		Створення букви-образу 10 балів (1 бал)	(1 бал)	Створення слова-образу 10 балів (2 бал)	Створення книжкового знаку 10 балів (2 бал)		
Сам.робота	5 балів	5 балів		5 балів	5 балів		5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів		
Види поточ.контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)							Модульна контрольна робота 2 (25 балів)						
ПМК (залік)	164 бали + 164 бали = 328 бали (коефіцієнт успішності: 328 : 100 = 3,28) Розрахунок (наприклад, 300 : 3,28= 91,4)													

Навчально-методична карта дисципліни «Піктографія та основи візуальної комунікації»

5 семестр

Разом: 108 год., лекції – 2 год., практичні заняття – 26 год., самостійна робота – 76 год., модульний контроль – 4 год.

Таблиця 9

Назва розділу		Розділ II. Системи знаків візуальної комунікації													
Кількість балів		Змістою модуль III (194 бали)													
Лек., пр., інд.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Дата															
Тема лекцій	Закони зорового сприйняття знакових зображень (1 бал)														
Тема практичних занять	Піктографічна мова (знаки зодіака, ескізи) Знаки зодіака 10 балів (2 бали)		Модульна система побудови знаків (модульна сітка) 10 балів (2 бали)		Створення піктограми для зоопарку 10 балів (2 бали)		Зооморфні емблеми та логотипи 10 балів (1 ба)		Створення емблеми (зоомагазину) 10 балів (3 бали)		Створення логотипу (любителів тварин) 10 балів (3 бали)				
	Сам. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	10 балів					
	Види поточ. контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)													
	ІНДЗ	30 балів													
	ПМК	194 бали													

Навчально-методична карта дисципліни «Піктографія та основи візуальної комунікації»

6 семестр

Разом: 108 год, лекції – 2 год, практичні заняття – 26 год, самостійна робота – 40 год, модульний контроль – 4 год,
семестровий контроль – 36 год.

Таблиця 9

Назва розділу		Розділ II. Системи знаків візуальної комунікації																			
Кількість балів		Змістої модуль IV (164 бали)																			
Лек, пр., інд.	Дати	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14						
Теми лекцій		Знаки візуальної орієнтації та комунікація (1 бал)				Створення системи піктограм для навчального закладу (Розробка піктограм на модульній сітці) 10 балів (3 бали)				Створення системи піктограм для навчального закладу (Розробка піктограм на модульній сітці) 10 балів (3 бали)				Тематичні піктограми для веб-сайтів 10 балів (1 бал)		Створення веб-значка (Розробка піктограми на модульній сітці) 10 балів (2 бали)		Створення веб-знаків (екологія) (Розробка піктограми на модульній сітці) 10 балів (2 бали)		Створення системи веб-знаків (Розробка піктограми на модульній сітці) 10 балів (2 бали)	
Теми практичних занять																					
Сам.робота	5 балів	5 балів				5 балів				5 балів				5 балів		5 балів		5 балів			
Види поточ.контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)																				
Екзамен	Модульна контрольна робота 2 (25 балів)																				
		(коєфіцієнт успішності: 194 бали (5 сем.) + 164 бали (6 сем.) : 60 = 5,96 + 40 (екзамен) Розрахунок (наприклад, 280 : 5,96 = 46,97 + 40 = 86,97)																			